

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejjele telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

KI évfolyam • 78. szám

1928 április 3 Kedd

5688. szám 13

Cenzurat: Tucha

5481

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Gigaszi trösztalakulások küszöbén

Irtó: David Lloyd George

Alábbi cikk az „American Press Association” után jutott a világsajtóba

A rádió és kábel fuzója — ez a legutolsó jele az Európa egyre haladó trösztbe tömörülésének. A háború előtt a termelés szabályozására az eladásra és az árakra vonatkozólag egy bizonyos ipari ágban önkéntes szövetségek létesültek, főleg azonban csak Németországban. Ezek az úgynevezett kartellek Németország ipari arzenáljának legfontosabb fegyverei a világkereskedelemben meghódítása tekintetében és kiderült, hogy ez a fegyver nagyon is hatásos. Az elkeseredett angol-német harc a világpiacok meghódításáért, amely a háború előtt a világkereskedelemben legjelentősebb tünete volt, voltaképpen a szervezetlen szabadkereskedelemben a kartellizált védővámrendszer háborúsága volt. A szabadkereskedelemben Anglia számára lehetővé tette a nyersanyagok olcsó bevásárlását és ilyen módon az angol gyártást kezdő előnyökhöz juttatta. A német gyáros ezt az előnyt a kartell-rendszer meghonosításával védte ki. A háborúig az angolok ebben a tekintetben kedvezőbb helyzetben voltak. Igaz ugyan, hogy a németek a külkereskedelemben terén jelentékeny haladást tanúsítottak, azonban a nemzetközi kereskedelemben nagyon messze állottak a rivális nagottól. Anglia, amely előtérrel viselkedett minden iránt, ami német és akit angolok féltettek az Amerikából jött hírek a trösztök terrorjáról, habozott a két nagy ország ipari trösztjének példáját követni.

Sok jel arra mutat, hogy az üzleti világ és a nagy közönség Angliában most meg akarja változtatni az ilyen ipari szövetségekkel szemben elfoglalt eddigi álláspontját. Egész Európában a háború vérvél észlelt földből trösztök fakadnak. A kontinens minden részén nemzeti és nemzetközi trösztök alakulnak. A világ-háborúban résztvevő államok, mindenképpel Németország államai a háború után felismerték, hogy az éfajta szövetségek nagyon jó szolgálatot tesznek a háborúban elesett piacok visszaszerzésére, a termelés stabilizálására és talán arra is, hogy a vámkérdések a lehetőség szerint, megoldassanak.

Jellemző, hogy Németország ezen a téren még mindig vezetőserepet tölt be. Hozzávetőleges becslés szerint 1905-ben 385 kartell létezett, 1911-ben már 600 és 1925-ben nem kevesebb, mint 3000 kartell dologzott a német termelésben. Ipari kartell ezek közül 2500 volt, a többi nagy és kiskereskedelmi kartellekre oszlott. Még van állapítva, hogy a német kárpiparban investált tőke 98 százaléka kartellirozva van. De ugyanez a helyzet más iparágakban is. A kémiai termelésben 96,3 százalék, a szénbányászatban 93 százalék, az elektromosságban 87, a vas- és acélpiparban 80, a biztosítási-téren 77 százalék a tőkének kartellben van.

A legnagyobb német tröszt a festékipar trösztje, amelynek tőkéje kerekén 1 milliárd és 100 millió márkára rug. A festékiparban nemzetközi kapcsolatai a legkomplikáltabbak. A francia és német festékiparban közös megállapodások állanak fenn és nemrégiben alapítottak egy belga kémiai társaságot, amely csatlakozni fog ehhez az érdekelttséghez. A festékiparban Amerikában is elhelyezkedett, a német festékipar Japánal is megállapodást kötött és nincs az a nagy külföldi

műselyemgyár, amely szintén ne kapcsolódott volna bele ebbe az alakulatba. Van nek az azonfelül nitrogénszindikátusok, káli szindikátusok és benzolszindikátusok, amelyek óriási tőkét reprezentálnak.

De szindikalizálva van sok más iparág is. A linoeumkereskedelemben is érdekességbe tömörül, azonfelül gummigyárosok, vezető-mérnökök és 1927 júliusában német óragyárosok is szindikátusba léptek. Októberben három fontos hajózási társulat egyesült, ezek között van a Hamburg Amerika-Line is. Franciaország az individuális gyártás országai ebből a tekintetben csak lassabban fejlődik. A francia ipar nagy vezetői mint Loucheur ismételt kísérletet tettek arra, hogy a vas-, acél- és szén trösztjével és egy német-francia megállapodás alapján olyan kombinációt teremtsenek, mely urálná a kontinens acélpiacon.

De a legfigyelemreméltóbb haladást a trösztösítés terén mégis Angliában találjuk. Angolországban a trösztmozgalom ugyan nem új. Elszórtan a mai ipari, gazdasági rendszer kezdete óta történtek kísérletek arra, hogy ezek az ipari szövetségek érvényesüljenek, azonban erők és fejlődési fokok időről-időre meg-

ingott és soha szikárdan ki nem tudott egyensúlyozódni. A háború óta azonban ez a mozgalom gyorsított tempót öltött, az üzleti tranzakciók a nemzetközi gazdasági kapcsolatok növekedő komplikáltsága, a súlyos problémák, amelyekkel az összes országok iparai a háború után szembetaláltak magukat, a nemzeti és nemzetközi megállapodások számára új indítékot és új jelentőséget kölcsönöztek.

Egészen bamulatos, hogy ez a folyamat ilyen gyors haladást tett az angol ipar terén. Az országban majdnem minden iparág belesodródott. A hajózási ipar a háború előtt megindult a koncentráció és azóta folyton gyorsabb tempót öltött. Anglia a világ két legnagyobb hajózási koncernje felett rendelkezik. A gyapotkereskedelemben egyesítette már szabálytá vált. A tapaszlatok, amelyek a trösztösítés terén történtek, nem épen keletiek. Megszervezések ugyanis olyan pénzügyi emberek kezében volt, akik eddig zsebükre „szakmányoltak”, nem pedig az illető iparág fejlődését tartották szem előtt. Mindazon által Angliában igen sok ipar trösztösítése a legjobb tempóban halad. A jövő szempontjából talán legfontosabb a rádió és kábel-társulatok fuzója, amelynek alapítóje nem kevesebb mint 53 és fél millió sterling. Mindezekből kiderült, hogy a trösztö-

sítés, amelyet a háború előtt a közönség a legnagyobb bizalmatlansággal nézett, most a nemzetközi politikának egy igen fontos tényezőjévé lett. Az angol parlament már két olyan törvényt hozott, amely a vasutakat és a bányaműveket valóságos kényszeríti a trösztre. Meg lehet állapítani, hogy az ipari szövetségek egész Európában napirendben vannak. A fejlődés tempója pedig: először a nemzeti iparok tömörülnek szövetségbe, azután következnek bizonyos iparágak nemzetközi egyezménye. Rámutatam a festékipar nemzetközi trösztösítésének fontosságára és már vannak jelek arra nézve, hogy a vas és acél valószínűleg a szénipar is nemsokára követni fogja a festékipar példáját. Az Egyesült Államok példája, amely önmagában egy gazdasági egységet képez, Európára nagy példaadó hatással lesz. A következő években gigantikus méretű nemzetközi trösztök fognak létesülni. Európa ipari vezetői már tárgyalnak is egymással. Igaz ugyan, hogy ez a tárgyalások lényege ezek kezében alkudoztatás, de el kell jönni ez időnek, amikor sokkal közérdekűbb alapon fognak folyni a tárgyalások és a megkötött megállapodások nem fogják egyes csoportok érdekeit jelenteni, hanem egész nemzeteket.

Az ellenzék nélkül maradt parlamentben a lupisták felcsaptak ellenzéknek

Kemény szócslak a lakástörvény körül. Az ülésteremben bizakodó a hangulat, de mint a folyosón reszignáltak a többségi honatyák

(Bucuresti-Bukarest, április 2. Az Uj Kelet tud.) A szónoki emelvényről Lupu dr. néhány fiatal és lelkes híve támadja elkeseredetten a lakástörvényt. Mióta az ellenzék kivonult a parlamentből, ők — már tudniillik a lupisták installálták magukat a szélsőbalra, ahonnan még nem is olyan régen hittel és meggyőződéssel irányították mérgezett nyilait a liberálisok felé. Hiábavaló dolog, egy parlament organikus életéhez úgy hiányzik az ellenzék, mint az embernek a mindennapi kenyér. Vagy az oxgén. Nem lehet nélküle élni. És a lupisták ugyáltszik, mindenáron pótolni szeretnék ezt a hiányt. A váratlan klímaváltozás egyébként is úgy látszik hatni rájuk, mint egy Voronoff operáció. Valóságilag megifjodtak az „ellenzéki” levegőben. Olyan frissen, bátran és becsületesen támadják a kormányt, hogy az még Madgearunak is becsületére válna. Vagy talán csak atavisztikus ösztönök ébredtek fel bennük? A régi, elhagyott helyek inspirálják a régi szellemet?

Ki tudja. Tény az, hogy a lakástörvényt valóságos pergőtűz alá vették. Abrudan Brudariu, egy fiatal temesvári képviselő a legharciasabb közöttük, aki ilyesmiket vág a miniszteri pad felé

Vajjon a vége felé közeledik?

— Ez nem lakástörvény, ez a „háztulajdonosok törvénye”. A társadalom parazitáié. A kormány ugylátszik, elfelejti, hogy a parlamenti többségre támaszkodik, amelynek véleményét meg kell hallgatni egy ilyen óriási nagyfontosságú javaslatnál. Egy nagy történést mondotta, hogy bármennyire is demokratikus le-

gyen egy kormány, ha uralmának végéhez közeledik, szinte fatális módon olyan törvényeket hoz, amelyek a gazdagokat protezzálják. Hát vajjon mi is kormányzásunk végehez közeledünk...?

A kormányt is ütni és miniszternek is lenni

A miniszteri padon ketten ülnek. Lupu és Sletian Popescu. Az igazságügy-miniszter, a törvényjavaslat szerkesztője komoran néz maga elé és alig bírja dühét elfojtani. Lupu két székkel odébb ül. Fejét balkezére támasztja, ez pedig a drága miniszteri padra. Szines ing van rajta és gigerlisen kötött nyakkendő. Alig titkolt kárörömmel, egy befelé néző cinikus mosollyal hallgatja, hogyan szapulják hívei miniszter kollégáját. Lupu dr. szereti az ilyesmit hallgatni. Odakünn ragyogó tavasz van és ilyenkor benne is fel-fel ágaskodik az ősi virtus: Azt hiszem, legbbőbb vágya és álma megy most végül teljesedésbe. Ellenzéknek lenni — a miniszteri székben... A kormányt is ütni — és miniszternek is lenni?

És minthogy az igazságügyminiszter nem örvendő tulságosan nagy népszerűségnek, még a liberálisok között sem — teremben lévő 30-40 többségi képviselő nyugodt fölénytel tűri a támadásokat. Alig egyszer-egyszer hallszik valami morogás féle, ez is valószínűleg reflexzerűen kényszeredik ki a liberális honatyákból, ha Brudariu tulságosan csipőset talált cserdíteni a kormány nyaka köré.

Ilyen idillikus élet folyik a Mitropolia-dombján, — az ellenzék kivonulása óta. Azaz, hogy most már mégis csak van el-

lenzék. Még pedig komoly. Jorga, Ismail új megválasztóját, akinek péntek délutáni belépője sok kellemetlen percet szerzett a kormánynak. Jorga is a baloldalon ül — a Maniu helyét foglalta el.

Még ketten ülnek ezenkívül a szélsőbaloldalon. Se nem lupisták, se nem jorgisták, se nem ellenzékiek. És nem is liberálisok. Az egyik Papacostea. A másik dr. Fildermann.

Bent a parlamentben és kint a büfében

Ha a liberális képviselők kompakt tömegben ülnek a teremben, ellenzéki szív számára féltelmes látványt nyújtanak. Ha valaki nem tudná, hogy mi van kint az országban, azt hihetné, hogy az egész ország liberális. De a folyosón, vagy a büffé mélyedéseiben, ahova a liberális honatyák el el bujnak, a nyilvánosság fürkésző szeméi elől, egészen más látványt nyújtanak a többségi képviselők. Ma délután például határozottan pesszimista hangulatban vannak a nemzet liberális kiválasztottjai. Ugyanaz a komor, bizonytalan nézés a tekintetekben, mint azon az emlékezetes szombatn, midőn a fővárosban ismertté vált a népszövetségi döntés. Nyoma sincs a múlt heti túláradó optimizmusnak. Vajjon mi történt? Talán Jorga teleplezését váltották ki ezt a váratlan kedélyváltozást?

Mikor fognak akarni?

Az egyik asztal mellett három liberális képviselő, Papacostea és az újságíróknak egy csoportja vitatkozik a politikai helyzetéről.

— Beszélhetek, amit akartok, mi ak-

kor megyünk el a helyünkről, amikor akarunk... — mondja egy Bursan nevű képviselő.

— Igen, igen — replikázik Papacostea — és ti rövidesen akarni fogtok...

— Megcsináljuk a kölesönt és még éveket kormányozni fogunk...

Ezt a merész kijelentést általános derűtlenség fogadja.

— Es ha el is megyünk — folytatja a liberális képviselő. — Papacostea felé — akkor sem jöhettek ti a kormányra...

— Miért???

— Mert mi nem akarjuk!

— Adok neked egy rendez voust mához két hétre — válaszolta sok magabiztonsággal az egyetlen avereskánus honatya. Akkor már kormányon leszünk...

— Vagy a nemzeti parasztpárt — véli közbe egy újságíró.

— Hát én azon a véleményen vagyok — kapja fel a szót a liberálisok szószólója, hogy az országra nézve a legnagyobb szerencse volna, ha Maniu jönne kormányra.

— Ugy — mondja dühösen Papacostea Kérlek, tudomásul veszem ezt a kijelentésedet. Azzal elmegyek az asztaltól, ahol az ottmaradtok egyhangulag megállapítják, hogy egy újabb Averescu-kormány — lehetetlenség.

A lakástörvény csatája

A szomszédos asztalnál Chirculescu, volt munkügyi miniszter körül csoportosulnak a képviselők. A lakbértörvényről folyik a vita, meglehetősen éles és izgatott hangon. Most éppen az „Adeverul” politikai szerkesztője viszi a szót.

— Nincs Európának egy állama — mondja — ahol a lakásokat szabad forgalom tárgyává tették volna... Németországban 300 milliárdot költöttek a háború befejezése óta építkezésre — és mégis törvény védi a lakókat... Franciaországban, Ausztriában, — mindenütt. Csak nálunk akadhatott egy kormány, amely odadobja a lakókat szabad prédául a háztulajdonosok karmai közé...

— Ha szabadforgalom lesz, megölesznek a lakások — véli egy közbeszóló.

— Igen? Az üzleteket felszabadították. Tessék megnézni, hány esődnök volt közöttük, oka az, hogy a kereskedő nem bírta a horribilis béreket fizetni?

Chirculescu elfogadja ezt az érvelést, és igazat ad az újságírónak. Ő a kamara jogi bizottságának az elnöke azonban, aki ugyancsak aláírta a kormány hevesen vitatott törvénytervezetét. A volt miniszter védekezik.

— En mindent elkövettem a törvény ellen... Beszéltem, vitatkoztam, ameddig lehetett... Hát csak nem provokáltam kormányválságot amiatt a törvény miatt? A miniszter ragaszkodott a javaslatához... és lemondással fenyegetőzött...

— Hja, ha a kormány megreszkirozhatná ma egy miniszter lemondását — most másképpen nézne ki a lakástörvény... — sóhajt fel egy öreg liberális képviselő.

— Mi nem tehetünk semmit — folytatja Chirculescu. De csinálja meg a kamara. Hiszen szuverén a határozataiban. És ebben maradván.

„Nem tudjuk”

A folyosó egyik sarkába visszahúzódva Tatarescu belügyminiszterhelyettes beszélget a liberális párt néhány leaderével. A diskurzus végén odalépünk hozzá.

— Távozik a kormány, miniszter ur? Tatarescu rámnéz és határozottan válaszol:

— Nem!

— Akkor... meddig maradnak...? A második válasz már csak formailag olyan kategorikus.

— Nem tudjuk!

Szolgáljon ez a válasz vizsgálatásul azoknak az ellenzéki lelkeknek, akik még emlékeznek Tatarescu miniszternek arra a kijelentésére, hogy „tizenkét évig maradjunk kormányon...”. A tizenkét esztendővel a „nem tudjuk”-ig sok minden történt a politikában. Es ha nem is nagyon rövidesen, de nem is olyan kései időpontban meggyőződhetünk arról, hogy — a liberális kormányok sem örök életűek... (k. r.)

SELECT MOZGO

IVAN MOSJOUKIN

A szezon slágere

Strogoff Mihály és Casanova filmekből ismert művész

LION LEA

megható drámában, Brody Sándor hasonló nevű szindarabja nyomán, 10 felvonásban. A másik főszerepben: Mary Philbin. Mon. Filmc.

A berbesti liberális rabbi csendőrökkel koboztatta el a pászkát, amit nem főle vásároltak

(Sighet-Máramarossziget, ápr. 2. Az Uj Kelet, tud.) Az elmúlt évi választások során megemlékeztünk a máramarosi választások egyik szomorú fejezetéről, Grosz Sámuel berbesti főrabbi szerepéről, aki a barszánfalvi zsidók bérére a választások idején a kormánypárt exponenseivel megállapodást kötött, amelynek értelmében vállalta a zsidó voksok szállítását, ha ezzel szemben a kormány őt a barszánfalvai rabbiszékbe is hozzásegíti. A választások után a barszánfalviak legenergikusabb tiltakozása ellenére hatósági segédlettel sikerült is a berbesti rabbinak elfoglalni az azelőtt sohasem létezett rabbistallumot is. A barszánfalvi hitközség állandó háboruságban állt a reakciónak rabbiával, aki most rabbihoz igazán nem illő eszközökkel igyekszik bosszút állni a hívőkön.

Tudvalevő dolog hogy Erdélyszerte a pászkasütést intézményesen intézik el a hitközségek. Máramarosban azonban Szigetet kivéve erről az intézményes rendszerről mitsem tudnak. Itt hosszú évtizedek óta az a szokás, ha kezeedik a husvét, beszerzik a tiszta búzát, amit aztán husvét formákban megfelelően kiütötték maiban megöröklnek és az így előállított husvét lisztből háziilag sütik a pászkát.

Az idén is, mint minden esztendőben, a felsorolt előkészületek alapján Barszánfalván már majdnem mindenkinek megvolt a pászkája. Ekkor ébredt Grosz rabbi annak tudatára, hogy a pászkasütést mint kerületi rabbi monopolizálhatta és így jó nyereséget tudna kiperéselni. Nem törődve azzal, hogy a barszánfalviak már beszerzték a lisztet és hozzá is láttak a sütéshez, szigorú rendeletet adott ki, hogy a rabbi kerületben a nem főle beszerzett husvét lisztet és az abból előállított pászkát iszur alá helyezték. Ezt a rendeletet, amelyre törvényes alapon nem volt és egyformán sértette a hitközség morális és materiális érdekeit is, mert a rabbi őt lej vámmal árusította a husvét liszt kilóitát, senki sem vette komolyan.

Csakhamar azonban egészen komolyra fordult a helyzet Hétrón ugyan is váratlanul beállított Gluscher Alter házába, ahol a pászkát sütötték, a falu Mayer nevű csendőrörvezetője, aki a legkategorikusabban közölte Gluscherrel, hogy a nála folyó pászkasütést szüntesse be. Hiba fordultak a falu zsidói fűhő-fához és végül a Berbestben lakó rabbihoz is, a rabbi nem akart tágitani, sőt más nap az ő közbenjárására már a falu jegyzője jelent meg három falusi esküdt és a csendőrörvezető kíséretében Gluscher házában és követelte, hogy a házban talált husvét lisztet és pászkát adják elő, mert ezeket a törvény nevében le kell foglalniok. A „hivatalos” bizottság végigjárta a falu többi házait is és ahol csak husvét lisztet és pászkát találtak, lefoglalták és az elkobzott holmit estig a község házában tartották, ahonnan a falusi bakterek Berbestbe vitték a rabbi lakására.

A barszánfalviak kétségbeesve nézték, hogy a rájuk kényszerített rabbi, akinek választási eredményeiért asszisztálnak a hatóságok, milyen könyörtelenül gázol keresztül a békés hitközség ünnepelői előkészületein. A drága pénzen beszerzett lisztet és pászkát a rabbi elkoboztatta. A rabbi által őt lejjel drágábban árul liszt megvásárlására pedig a hitközség szegény tagjainak nincsen pénze, de meg idő sincsen már előlrol kezdeni a pászkasütést. A szerencsétlen emberek táviratilag kérték meg intervencióra dr. Fried Abraham máramarosszigeti ügyvédet, aki nyomban érintkezést keresett a máramarosszigeti csendőrszázad parancsnokságával. A csendőrpáncsnokság a legnagyobb csodálkozással értesült a csendőrs eljárásáról és telefonon vonta felölösségre az őrsvezetőt, aki arra hivatkozott, hogy intézkedéseit Pop Mihály dragomérfalvi főszolgabíró „bizalmas rendelkezésére” fogadtosította.

A barszánfalviak erre a főbíróhoz folyamodtak, akinél deponálni akartak nagyobb összeget, csakhogy adják ki az elkobzott holmikat és engedjék tovább sütni őket és ha a rabbi tényleg valamit anyagi károsodás érte, ugy az ünnepek után elégtételt ki a deponált összegből. Pop főszolgabíró kijelentette, hogy kérésüket csak akkor teljesítheti, ha a rabbi is megadja hozzájárulását. Grosz rabbi azonban hajthatatlan maradt. Neki köszönhető, hogy a barszánfalvai szegény zsidó családok a legnagyobb kétségbeeséssel néznek a közeledő ünnepek elé. De aligha érnek valamit azzal is, ha kiadják az elkobzott pászkát, hiszen szigorú rituális törvény gondoskodik arról, hogyan kell gondozni a husvét pászkát, márpedig a berbesti rabbi is tudja, hogy a község házában „kezelt” pászka elvesztette rituális jellegét.

Több mint tíz szerencsétlen ember járt tegnap Szigeten, ahol dr. Fried Ábrahám ügyvéd az E. Zs. N. Szövetség szigeti elnöke útján az összes hatóságoknál tették meg a feljelentést, ugy a rabbi, mint az ottani hatósági közegek ellen karhatalommal való visszavétel és vallásértés címen. Ami pedig a rabbi urat illeti ő ellen külön még a beszercei ortodox iródához is ment feljelentés, amelyről feltételezzük hogy ebben a hallatlan botrányban a leg-sürgősebben közbe fog lépni.

Urania mozgó nagy sikerrel folytatja a

Laura la Plante

benutatasát Rejtélyes ház izgalmas filmben, Mon. Filmcentr

Tekintse meg a most Clujon, a főpostával szemben megnyílt TESZLER posztó-nagyáruházát

A szója-bab

Tegnap este a kolozsvári Építőmunkás otthonban nagyszámu hallgatóság előtt tartotta meg ismeretterjesztő előadását dr. Havas József kolozsvári orvos, a szójabab orvosi és gazdasági jelentőségéről.

Előadó azzal kezdte előadását, hogy a szójabab élvezete már a jelenlegi időszámítás előtt kétezer évvel el volt terjedve Japánban. Kinában és Mongoliában, ahol a tömegek létfenntartásához nagyban járult hozzá. A szójabab főleg mint sajt került feldolgozásra az ázsiai országokban.

Európai tudósok már régen foglalkoztak a szójababnak Európában való meghonosításával, azonban a tudósok legnagyobb része azon a véleményen volt, hogy a hatalmas tápértékű szójabab alkalmatlan a táplálkozásra, csupán mint takarmányozási anyag vethető figyelembe.

Dr. Berczeller László bécsi egyetemi tanársegéd érdeme, hogy a szójababot egyszerű desztilláló eljárás útján élvezhetővé tette s ezzel a táplálkozás terén is megcsinálta azt a forradalmat, amelyet a technika terén Edison, a tudomány terén Einstein, a fizika terén pedig Lindberg végzett.

A szójabab összetételénél fogva arghivatott, hogy a tömegek olcsó és erőteljes táplálkozási előmozditsa, illetve megvalósítsa. A szójababban a táplálkozás legértékesebb anyagai: a zsír, fehérje, cukor, foszfor, lecitin az A. vitamin és B. vitamin fordulnak elő, sokkal dusabb tartalommal, mint akár az állati fehérjében.

Egy erős munkát végző munkásnak 156 gramm fehérjére, 71 gramm zsírra 340 gramm cukorra van szüksége s ezek a tápanyagok 1 kilogramm szójababban a szükségesnél kalóriánál jóval nagyobb mennyiségben vannak meg. 1 kilogramm szójababban 415 gr. fehérje, 203 gr. zsír, 248 gr. cukor van 1 kilogramm szójaliszt elfogyasztásánny tápértéket kölcsönöz, mintha a illető 2 és félkilogramm húst, 70 tojást vagy 7 liter tejet fogyasztana el.

A külföldön már fel is ismerték szójabab hatalmas népélelmezési jelentőségét. Így Ausztriában a híres „Aiker” kenyeret már szójaliszttal keverik. Dr. Berczellerrel Oroszországba is meghívták előadások tartására, ugy szintén a Népszövetség előtt is fog előadásokat tartani a szójabab jelentőségéről. A desztillált szójabab izeteljesen egyenrangú a lisztével. Ma rántást készítenek belőle, csak egyhármadrész zsirra van szükség hozzá melyésztá készítéséhez egyáltalában nem szükséges tojás fehérjének felhasználása, mert a szójabab gazdagon tartalmazza a lecitint.

A népbetegségek leküzdésénél is nagy jelentősége van a szójababnak, különösen a tuberkolózis gyógyítása terén, amelynek egyik legfőbb gyógyszer a jó táplálkozás. A cukorbeteg számáira is nagy jelentőséggel bír, mert a cukor könnyen kivonható belőle és a cukor kivonása mellett is gazdag táplálékot ad. Ezenfelül a szoptató anyák szempontjából is értékes tápszer, akiknek tudvalevőleg nagyon jól kell táplálkoznok. Nagy jelentősége van még a hadsereg élelmezésére, valamint a hajózási legénység olcsó és bőséges táplálása szempontjából.

A szójabab mindenütt megterem, így Romániában is. Meghonosítása éppen ezért nem ütközik nagyobb akadályokba, mert nem föltétlenül igényli a meleg éghajlatot és a lehető legkönnyebben aklimatizálódik.

Az érdekes előadást az egybegyűlt közönség nagy figyelemmel hallgatta végig.

A pozsonyi rendőrség letartóztatott egy házaspárt, akik 6000 korona értékű selyemárut akartak Bécsből Romániába csempészni

(Pozsony, ápr. 2. Az Uj Kelet tud.) Szenzációs bűntényben nyomozott néhány nap óta a pozsonyi rendőrség Filsinger detektív-csapatja és a detektívek munkája ma olyan eredményre vezetett, hogy sikerült egy rendkívül veszélyes csempészbanda két tagját letartóztatni.

Az előkelő belvárosi szállodákban szolgálatot teljesítő detektíveknek már régebben feltűnt, hogy egy bécsi kereskedő, aki mindig egy nő társaságában érkezett és a nő feleségének jelentette be, feltűnően gyakran fordul meg Pozsonyban, de mindig csak néhány órát töltött itt és aztán vagy visszautazott Bécsbe, vagy pedig Kelet-szlóvenszko irányában utazott tovább. Az állítólagos házaspár viselkedése oly gyanús volt, hogy a detektívek a legutóbbi napok folyamán már minden lépésüket figyelték és tegnap délután, amikor a házaspár Bécsből megérkezett, az állomáson sikerült is észrevenniük, hogy

egy a férfit, mint a nő ruhája feltűnően ki van tűnyve. A két gyanús ember alig tudott mozogni és emellett még súlyos koffereket is cipéltek.

Az utazásuk szintje neveltséges volt, amikor az egyik detektív érdeklődésére szerény mosollyal azt felelték, hogy semmi elvámolni valójuk nincs. A detektívek nem tájékoztak és figyelmeztették a pénzügyőröket, akik felnyitották a koffereket és legnagyobb meglepetésükre azt találták, hogy

a bőröndök finom selyemáruval vannak tömve.

Akkor aztán meg is motozták az állítólagos kereskedőt és feleségét és a ruháik alatt is egész eszmé selyemsálat és selyemcsempészket találtak.

A detektívek nyomban a vezér-pénzügyvizsgálóságig fordultak hogy megtudják, el lettek-e ezek a finom selyemáruk vámolva, vagy sem. de nem tudták meg semmit, mert a vezér-pénzügyvizsgálóság délután nincs hivatalos órá. A detektívek úgy segítettek magukon, hogy a selyemárut elkobozták és elvették a házaspár készpénzét is, mivel azonban még egyelőre nem volt joguk arra, hogy letartóztassák a gyanúsítottakat, annyi pénzt meghagytak náluk, hogy az egyik szállodában szobát vehessenek ki és megvacsorázhassanak. Együtt szigorúan meghagyták a házaspárnak, hogy másnap reggel jelentkezzenek a rendőrségen.

Egész délelőtti hiába várták őket. Tíz óra tájban telefonértesítés jött a ligetfalusi határőrségtől, hogy

az osztrák határon feltartóztatott két férfit és egy nőt, akik utlevél nélkül akarták átlépni a határt.

A személyleírásból nyomban tudták a detektívek, hogy kiről van szó. Ery órával később a házaspár már a rendőrségen volt s megkezdődött a kihallgatásuk.

Kiderült, hogy

a férfit Lohrbeer Hirsch Hermannnak hívják, a nőt pedig Degenstük Malvinnak.

Lohrbeer Hirsch Tarnopolban született de bécsi állampolgár és ott is lakik. Negyvenhétéves és állítólag kereskedéssel foglalkozik. Azt a másik férfit akít vele és állítólagos feleségével együtt fogták el a határon, Paskusz

Simonnak hívják, aki bevallotta, hogy Lohrbeer Hirschel a kávéházban ismerkedett meg és ma éjjel Lohrbeer kétségbeesetten kérte tőle, hogy ha ismeri a vidéket, gyorsan vezesse őt át az osztrák határon. Paskusz eleget tett barátja kérésének, de váliag tagadja,

mint ha a selyemcsempészről tudott volna.

Lohrbeer és az asszonya, hosszas tagadás után bevallották, hogy hater korona értékű selyemárut akartak Bécsből Romániába csempészni.

Az üzlet elsősorban bolt lett volna, mert Romániában huszontötezer lej az egy kilo selyemre kivettél vám, ami hater ezer csehszlóvák koronának felel meg, úgyhogy minden kilón hat darab ezrest keresett volna Lohrbeer, ha az

árut csakugyan Romániába juttathatta volna.

A detektívek meg vannak győződve arról, hogy Lohrbeerék már nagyon sok selymet csempésztek Bécsből Csehszlóvákiába. A nyomozás széles mederben folyik és Lohrbeerék még most is a rendőrségen vannak, de valószínűleg hamarosan szabadlábra helyezik őket, ha ugyan sikerül holnap délig megfizetniük azt a három ezer korona bírságot, amit a vezérpénzügyvizsgálóság ma délután vetett ki rájuk.

Egy bukaresti uriaszszony kétmillió lej kauciót ajánlott fel Gatean szabadlábrahelyezéseért, de a vádtanács további fogvatartását rendelte el

(Bucuresti-Bukarest, április 2. Az Uj Kelet tud.) A nagy port felvert Gaetan ügy tegnap újra fordulóponthoz érkezett. Tegnap járt le ugyanis az a 30 napos határidő, amely időre szólott a vizsgálóbíró letartóztatási végzése és a törvény előírásai szerint a vizsgálóbíró kérte a vizsgálóbíró fogságnak újabb 30 napra való meghosszabbítását. Gaetan védőügyvédje úján felfolyamodással élt a vizsgálóbíró végzés ellen és így került az ügy újból a törvényesek vádtanácsa elé.

A vádtanács ülésén nem kis meglepetést keltett Pilai asszony beadványa. Pila asszony, akit Bukarest legfelsőbb körében vezető szerepet játszik és rokon-

ságban van a miniszterelnökkel is, beadványában kétmillió lej kauciót ajánlott fel Gaetan szabadlábrahelyezése esetén. A vádtanács azonban a nagyletkű ajánlat ellenére is megerősítette a vizsgálóbíró letartóztatási végzését és így Gaetan — legalább is újabb 30 napig — továbbra is a börtön lakója marad.

Itt említjük meg, hogy miután több lap arról írt, hogy a vacaresti-i fegyházban a börtönörök kellő rekompenzáció mellett túlságosan szabad életet élvezhetnek a foglyoknak, az igazságügyminiszter különleges megbízást adott Stefanescu főügyésznek, tarlson szigorú vizsgálatot és állapítsa meg, hogy mi igaz az újság-

hírekből.

A főügyész a vizsgálatot a sajtó képviselőinek a bevonásával eszközölte, ar egy alkalommal kiderült, hogy bizonyos kisebbfokú szabálytalanságok csakugyan történtek, de általános rendellenességről nem lehet szó. Az újságírók a vizsgálat alkalmával tudták meg, hogy az uri rablójájkost Gaetan a fegyházbari hírcsempészés miatt tíz napi szigorított zárkával büntették. Az volt a trükkje, hogy amikor a vizsgálóbíróhoz rendelték kihallgatásra, a kalapjában egy cédulát rejtett el és a kalapot kint hagyta a folyosón, ahol barátai lesben álltak, továbbították a levelet és az üzeneteket.

Megkötötték az előzetes megállapodást Románia 180 millió dolláros kölcsönének ügyében

Harmincmilliót áruban ad Amerika. A spekuláció megakadályozása érdekében diszkrécióban tartják a részleteket

(Bucuresti-Bukarest, április 2. Az Uj Kelet tud.) A külföldi kölcsöntárgyalásokat egy-két hét óta feltűnő diszkrécióval kezeli a kormány, sőt állítólag a beavatott liberálisoknak is kereken megtiltották, hogy erről a kérdéstről a nyilvánosság előtt beszéljenek. Ennek ellenére a kormányhoz közelálló pénzügyi körök befejezett tényként veszik a kölcsön megkötését. A legszűkebb vezérkarhoz tartozó liberális gazdasági korifeus, akinek jelentős szerepe van az ország pénzügyi és ipari életében, a leghatározottabban ki jelentette az Uj Kelet munkatársának, hogy a stabilizációs kölcsön lényegesen megvan. A részletekről informátorunk a következőket mondta:

— Miután nyilvánvaló volt, hogy az angol hivatalos pénzügyi körök csakis a Népszövetség protekturátusának elfogadása esetére hajlandók a stabilizációs kölcsönt támogatni. — a kormány megbízottai francia pénzügyi körök támogatása mellett az amerikai pénzügyi felé orientálódtak. Több bankházzal folytatunk tárgyalásokat a kölcsönre vonatkozólag és már a prelimináris megbeszéléseknel nyilvánvalóvá vált, hogy Amerika pénzügyi hajlandó a lej stabilizációját finanszírozni. A tárgyalások gyors tempóban haladtak előre és mint megbízottunk a múlt hét végén érkezett táviratában jelenti, — a kölcsön megkötésére vonatkozólag Románia képviselője és az amerikai pénzesoport reprezentánsai között az előzetes megállapodás már létre is jött.

— A megállapodás értelmében az amerikai pénzesoport közvetlenül az előzetes megállapodások ratifikálása után 60

millió dollárt bocsát rendelkezésünkre, hogy a törvényes stabilizáció művelését elvégezhessük. A stabilizáció után, a megállapodás szerint, rövid egymásutánban még 60—60 millió dollárkölcsönt kapunk, részint általános beruházásokra, részint pedig az államvasutak reorganizálására. Összesen tehát 180 millió dollárt veszünk fel kölcsönként francia támogatással az amerikai pénzügyi piacon, a mi a mai árfolyam mellett körülbelül 26 milliárd 400 millió lejt tenne ki. Ebből az összegből azonban mindégik részletnél 10—10 millió dollárt, összesen tehát 30 milliót áruban kapnánk meg.

Arra a kérdésre, hogy miért nem hozza a kormány hivatalosan is nyilvánosságra a kölcsön megkötésének híreit, informátorunk azt válaszolta, hogy elejét akarják venni minden spekulációnak, de mielőtt az összes előzetes formalitások megtörténnek, a kormány hivatalosan is nyilvánosságra fogja hozni a kölcsön megkötését. A kölcsön kibocsátási árfo-lyamáról, a kamatlábról és a komisszió nagyságáról nem volt hajlandó felvilágosítást adni informátorunk, de kijelentette, hogy a súlyos feltételekről elterjedt hírek — túlzottak.

Nyolcezer aláírással ellátott memorandumban kéri Temesvár lakossága Müller Kálmán szabadonbocsátását

(Cluj-Kolozsvár, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Napról-napra részletesen beszámolt az Uj Kelet a nagyváradi kommunista letartóztatások eseményeiről, amelyek ordélyszerte óriási érdeklődést váltottak ki. A Kolozsváron letartóztatott kilenc munkás, illetőleg szakszervezeti vezető szabadlábrahelyezéseért valóságos országos akció indult meg és a hadbírság ügyessége bizonyára a közvélemény kérésének is eleget akart tenni akkor, amikor a kilenc letartóztatott közül nyolcat szabadlábra helyezett. A továbbra is fogvatartott Müller Kálmán ügyében azonban tovább folytatodnak a különböző intervenciók, amelyek arra való hivatkozással kéri Müller szabadlábra helyezését, hogy Müller Temesváron általános megbecsülésnek örvendő ember, a városi tanács tagja és mindenki tudja róla, hogy semmiféle politikai pártban nem vesz részt.

Temesváron az ügyvédi kamarában is mozgalom indult meg Müller érdekében. A temesvári ügyvédi kamara dékánja ugyanis átiratban fordult a kolozsvári ügyvédi kamara dékánusához, hogy Müller érdekében intervenciót. Mára az intervenálóknak egy újabb csoportja érkezett Kolozsvárra. A temesvári egyetemes szakszervezet ugyanis hattagu küldöttséget küldött Kolozsvárra, amelynek tagjai ma megjelentek Papp Danila tábornoknál, a VI. hadtest parancsnokánál, a küldöttség

nyolcezer aláírással ellátott memorandumot nyújtott át a tábornoknak, amelyben Temesvár munkássága és polgársága kéri Müller szabadlábrahelyezését.

A memorandum mellé csatolt aláírások iveri egy vasok könyvet tesznek ki, amelyet Papp Danila tábornok azzal az igé-

CORSO

Schubert utolsó szerelme

Filmszínház

Kibővített zenekar. Eredeti zene. Schubert dalokat énekel László Andor, a Monopol Imperator

Hoffmann, a közbeszólók

A porosz miniszterelnök sürgönyileg üdvözölte hetvenedik születésnapja alkalmából Hoffmann Adoli városatyát és Berlin városa megfestette a portréját a jubilánsnak, aki azzal tett szert országos hírnévre és — legalább is a baloldalon — híhetetlen népszerűsége hogy ő huszonöt esztendő óta a parlament legfelhátsabb közbeszólója.

A szociáldemokrata párt hozta be 1903-ban Hoffmann a Reichstagba, ahol mindjárt az első ülésen, amelyen résztvett, óriási feltűnést keltett egy bátor, az akkori viszonyokhoz mérten elképzelhetetlenül vakmerő közbeszólásával. Az ülésen Bulow kancellár válaszlát éppen a szocialisták vezérének, Bebel Agostonnak a polgári társadalom ellen tartott nagy vádbeszédére és a szélső baloldal felé fordulva éles hangon jelentette ki:

— Jegyezzék meg egyszer már maguknak, hogy nagy szájjal semmire sem lehet menni.

Hoffmann felugrott és odakiáltotta a kancellárnak:

— Mondja meg ezt a principálisnak!

A principális alatt természetesen a császárt kellett érteni, II. Vilmost, aki általában mélyen érdeklődött az országban rogtánzó és megrendületlen szónoklataival. A „tiszteletlen” közbeszólás eleveben talált, a kancellár sápadtan elhaltatott, az elnök felkapta eszéngöjt, de nem merete megrázni és a jobboldal néma csöndben várta hogy mi lesz. A zaj csak akkor tört ki, amikor Bebel elkezdett nevetni; az elnöki rendutasítás azonban végleg elmaradt és hivatalosan jobbnak látták tudomásul venni, hogy a fetségsértő megjegyzés elhangzott, még a parlament gyorsiról feljegyzésekből is kihagyták.

A német szociáldemokratapártot abban az időben reménytelen és természetellen ellenzékbe szorította a reakció és éppen a szatíra a vicc, a gúny voltak azok a fegyverek, amelyek legkevésbé tévesztették el hatásukat a tulajdonára. A nagy propaganda-értéket jelentő nevetetésnek Hoffmann volt a legnagyobb mestere. A berlini kiváltások nem egészen szalonképes ötletes séget vitte be a politikus urak közé, akik sokat prüszköltek goromba, de mindig találó megjegyzései miatt. A konzervatívok egyik vezére, Arendt képviselő egy ízben a szocialista frakció tagjaival polemizálva ezt a szónoki kérdést intézte hozzájuk:

— Mit csinálna vajon az önök vezére, Bebel ur, ha ő lenne kormányzó?

— Magát odaajándékozna az államkasszának — vágta rá általános derültség közben Hoffmann.

Főleg Stöcker udvari képlánt pétezte ki a jobboldali képviselők közül magának. Az 1904 március 8-iki ülésen Stöcker élesen támadta a baloldalt mert ellene szavazott a hadügyi költségvetésnek.

— Itt megállt az ész — szavalta felháborodva — ha ezt halljuk, fogni kell a fejünket...

Hoffmann közbeszólott:

— Híába fogja, akkor se fej lesz az, amit a kezében tart, hanem ellenkezőleg.

Ellenfelei sokat piszkáltak közderültséget keltő „báklövés” miatt, amikről ugyan mindenki gyanította, hogy szándékosak, csak Hoffmann maga tagadta ezt és tulajdonította elsőadását műveltségének. Amikor egyszer a jobboldali sajtó megint erősen támadta valamelyik állítólagos báklövésé miatt, a Reichstag 1909 február 18-iki ülésén Hoffmann felállt és személyes kérdésben kért szót:

— Előre kell bocsátanom, — kezdte — ahogyan magamat és iskolai képzettségemet ismerem, ma megint el fogok követni néhány báklövést. (Gúnyos derültség jöbbről.) Csodálkozom azonban az önök nevetésén, hiszen az önök alkotása az a népiskola, ahol én tanulmányaimat végeztem. (Ellent-

mondások jöbbről.) Akármint mond ön erre, tisztelt Pappenheim ur...

— Egy szót se szóltam — jegyezte meg Pappenheim képviselő csodálkozva.

Hoffmann legyintett:

— Nem tesz semmit, a ház tele van pappenheimekkel...

És ilyen bevezetés után hatalmas kulturpolitikai beszédet tartott a „műveletlen” Hoffmann, aki a háborús összeomlás után a porosz közoktatásügyi miniszteri székbe került. Néhányhetes minisztersége alatt megint szál-

lójge lett néhány kijelentéséből. Hivatalbalépése napján megjelent nála egy öreg miniszteri tanácsos és mély meghajlással köszöntötte:

— Ha megengedi excellenciás uram... — Jó német hazafi ön? — szakította félbe Hoffmann

A vén bürokrata zavartan bólintott, hogy igen.

— Hát ha jó hazafi, akkor hagyja a fönébe ezeket a ronda idegen szavakat.

— De hisz ön elvégre mégis miniszter, — ragaszkodott a címzéshez a lojális hivatalnok.

— Jegyezze meg magának, hogy én nem miniszter leszek itt, hanem Ausztrier (szemétkihordó)

És csakugyan, olyan alaposan meg tisztogatta hivatalát a reakciós elemektől hogy pár hét múlva le kellett váltani, mert ha a helyén hagyják, rövidesen egy tisztviselője sem maradt volna a minisztériumnak. Rövid miniszterségének köszönhető, hogy egyszerűen a leggyűlöltebb vezérelt a német szocialistáknak a jobboldal szemében s neki van talán a legszebb gyűlöletméménye fenyegető levelekből.

Repülőgépjáratot tervez a kormány Bukarest-Kolozsvár és Nagyvárad között

(Oradeamare-Nagyvárad, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány elhatározta, hogy Romániában repülőgépjáratot fog létesíteni, amelyet személy- és teherszállításra fog használni. Ebben az ügyben hétfőn délelőtt a belügyminisztériumtól leirat érkezett a polgármesteri hivatalhoz. A leiratban a belügyminisztérium közli a várossal, hogy a hadügyminisztériummal egyetértéssel meg akarják szervezni a repülőgépjáratot mégpedig elsősorban Bukarest-Kolozsvár és Nagyvárad között, egy másik repülőgépjáratot pedig Bukarest és Csernovitz között.

A belügyminiszteri leirat még közli azt is, hogy a hadügyminisztérium egy delegátusa közelebbről Nagyváradra

érkezik, aki a várossal felveszi a tárgyalást az ottani repülőgépjárat megszerzéséig. A hadügyminisztérium delegátusa Olteanu György főhadnagy, a hadügyminisztérium aviatikai osztályának főhadnagya már meg is érkezett Nagyváradra, aki magával hozta a hadügyminisztérium utasításait. A leiratban az van, hogy a belügyminisztérium a hadügyminisztériummal egyetértéssel elhatározta Nagyvárad-Kolozsvár és Bukarest, illetve Bukarest és Csernovitz között repülőgépjárat felállítását, mégpedig személy-, posta- és csomagforgalomra. A leirat kéri a várost, hogy a repülőgépjárat megszerzésében a város kellő támaszt nyújt-

son. Adjon a város vagy teljes tulajdonjoggal, vagy ideiglenesen a város határában egy olyan területet, amely alkalmas a repülőállomás létesítésére. A hadügyminisztérium delegátja már ebben az ügyben meg is kezdte a tárgyalásokat a város vezetésével és felkereste Tempelean Dezső vármegyei prefektust, akinek szintén referált a kormány terveiről. A repülőgépjárat megszervezése ügyében a napokban ankétot fognak összehívni amelyen a város és a vármegye vezetősége fog résztvenni. Az ankét folyamán megtárgyalják azt, hogy miképpen nyújtson Nagyvárad támogatást az ottani repülőállomás megszervezésére.

A törvényszék vádtanácsa megerősítette a Közgazdasági Bank három direktorának vizsgálati fogságát

Az ügyész csalárd bu áson kívül csalással is vádolja a bankdirektorokat. A védők szerint nem volt indokolt a vizsgálati fogság elrendelése

(Cluj-Kolozsvár, április 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék vádtanácsa ma délután tárgyalta az Egysült Közgazdasági és Jelzálogbank letartóztatott igazgatóinak, Perescu vizsgálóbíró fogvatartási végzés ellen benyújtott felfolyamodását. A vádtanács elnöke dr. Furnea törvényszéki bíró, a szavazóbíró pedig Pastia N. bíró volt. A három igazgatót, Blatt Ignácot, dr. Semlyén Hugót és dr. Hirsch Gyulát szorongós börtönökbe vezették elő. Mindhármukat megtörte a vizsgálati fogság, de különösen dr. Hirschen látszik meg a fogság. A vádtanács ezáltal nem volt zárt és a teremben a védőkön kívül a sajtó képviselői is megjelenhettek.

Ha vezetőügyész vádbeszédé

Furnea elnök először dr. Ilea vezető-ügyésznek adta meg a szót, aki rövid beszédében bizonyítékokkal igyekezett alátámasztani az ügyészség vádjait, amelyek indokoltá teszik mindhárom vádlott további fogvatartását. Elsősorban a bank alapítókjével foglalkozott és ezzel kapcsolatban rámutatott arra, hogy a 10 millió alaptőkéből kétféle millió lej még mindig nincs befizetve. Ennek ellenére a bank könyveiben a kétféle millió lej mint befizetett összeg szerepel. Ilea ügyész hamis könyvelésért is vádat emel az igazgatók ellen.

Aiban könyvszakértő jelentéséből — mondotta Ilea dr. — kitűnik, hogy a banknál 40 millió lejtel van megterhelve annak a szamosújvári „Mercur” cégnek a számlája, amelynek összvágyona csak 15 millió lejre rug. Pap Sándor leltározó közjegyző jelentéséből kitűnik, hogy a bank vezetői hamisan állították be, hogy a nagyváradai Anglo-banknál másfél-millió lejes követelésük van, mert de facto a csödbe került bank tartozik az Anglonak, amelytől a Jelzálogbank részvényeit annak idején megvette. Szükségesnek tartom a vádlottak fogvatartását

annál is inkább, mert állítólag több olyan aktát égettek el, amely szoros összefüggésben volt a csöddel. Ha szabadok lennének, fenforoghat a bizonyítékok eltüntetésének veszedelme.

Ilea ügyész szerint a vádlottak kihallgatásuk folyamán azt állították, hogy a bank bukása, a szerencsétlen üzletmenetnek következménye. Hirsch Gyula vallomása során azt a kijelentést tette, hogy neki nem volt diszpozíciós hatásköre. Mindennek ellenére az ügyész az elmondott vádak alapján kéri a vizsgálóbíró által elrendelt vizsálati fogság fenntartását.

Egy érdekes intermezzo

Furnea elnök ezután Fabrius ügyvédnek adta meg a szót.

— Ön a szó ügyvéd ur, — mondotta — de konstátálom kell, hogy Ön ugy védené: Blatt Ignác ellen, mint a másik két vádlott: Semlyén Hugó és dr. Hirsch Gyula ellen bünvádi feljelentést tett. Az ön védői szerepe egyáltalán nem egyeztethető össze azzal a ténnyel, hogy védenéi ellen bünvádi feljelentést tett.

Az elnök eme kijelentése után néhány másodperces kínos csönd következett. A teremben lévő védőügyvédek kérdőleg néztek Fabrius ügyvédre, aki zavartan mondja:

— Meglepetéssel kell hallanom, hogy új helyzet előtt állok. Biztosan félreértés forog fenn, de a további félreértések elkerülése végett védőtársamnak adom át a szót.

Az Angló-bank másfél milliója

Ezután dr. Fischer József Blatt Ignác másik védője tartotta meg védőbeszédét. Tényeket sorol fel az ügyész vádjainak megdöntésére. Sorra veszi a vádpontokat és kimutatja, hogy az alaptőkéből hiányzó 2 millió lej befizetése folyamatosan van és így a család vádja nem foroghat fenn. A szamosújvári „Mercur” 40 millió lejes megterhelése nem újabb hitelekkel ered,

hanem régen nyújtott hitelek kamatainak felszaporodásából. Az Angló-bankot illetőleg dr. Fischer fentartotta, hogy a Közgazdasági bank valóban helyesen mutatja ki könyveiben az 1 és fél millió lejes követelését. Épen ezért kérte védenének szabadlábra helyezését.

Xantopol ügyvéd, Semlyén Hugó védője emelkedett ezután szólásra. Kifogásolja, hogy a letartóztatást elrendelő végzés nincs megindokolva.

— Mindazon fontosabb műveletek, amelyekérei a vádlottakat letartóztatják, egész biztosan a bank teljes igazgatóságának jóváhagyásával történtek — mondotta Xantopol ügyvéd, — ezért a három vádlott csak úgy maradhat fogságban, ha az igazgatóság többi tagjait is melléjük csukják. Kérem a letartóztatási végzés hatályon kívül helyezését és a vádlottak szabadlábra helyezését. — fejezte be védőbeszédét Xantopol.

Egy másik összehírdetlenség

Ezután dr. Kertész Jenő tartotta meg védőbeszédét és tenyek felsorakoztatásával egészítette ki Xantopol beszédét. Kertész dr. azokat a körülményeket igyekezett megvilágítani, amelyeknek következtében a bank deficitje előállt. Nem tartja illetékesnek dr. Alexandru Pop leltározó közjegyzőt arra, hogy könyvszakértői véleményeket adjon annál is inkább, mert nevezett szintén hitelezője a banknak. Kéri védenének azonnal szabadlábra helyezését.

Dr. Fehér Dezső, dr. Hirsch Gyula védője megállapítja, hogy az ügyész felszólása során csak a család bukás vádját emelte ki a vizsgálati fogság elrendelését. Ha tehát a család vádja nem forog fenn, mintahogy azt a vizsgálóbíró állítja, a fogság nem rendelhető el.

— Az ügyészség egyébként — mondta dr. Fehér — még nem is lehetett abba

nságok!
zerek-
skben
M.
llatszertár
26.
nyitása csak
nyitási ünnep-
n fog a vidéki
jelenlétében
nia által
ésétabe-
gálására
t a román
beregbször-
román kor-
magyar kor-
adja.
delmi
södöt
azgatói egyéb-
ttak be a töb-
roságának ha-
södöt tárgyalás
ta ki.
lanka
erme
nyilli meg
fer, Odeon
lemezek
che Platten von
enblatt, Hersch-
h. Viteznul 39.)
- Cluj
ltásra
gy üzemünk
ak, ha tehát
putort
Productivege-
mann
ninót,
a az utat
intse meg
Réti
es egyének-
itételek
er
HER
zi
t!

SPORT

Eldöntetlenül végződött a Haggibbor—KMSC mérkőzés

A Banatul legyőzte a Kinizsit

(Cluj-Kolozsvár, április 2. Az Uj Kelet tud.) Tegnap kezdődött meg Kolozsvárt a bajnoki szezon, amely elég szép mérkőzéseket eredményezett. Különösen a Haggibbor—KMSC küzdelme iránt nyilvánult meg nagy érdeklődés, annál is inkább, mivel mindkét csapatot az utóbbi időben reorganizálták és így két erős ellenfél került szembe egymással. Különösen a Haggibbornak a helyzete, mint a kolozsvári bajnoki lista utolsó helyezettjének, volt kényes, annál is inkább, mert számára minden pontvesztés az első osztályból való kiesés veszélyét jelent. A Haggibbornak doppingolt együttese, ezért felkészületlenül állt fel a küzdelemre.

Az Universitatea—CFR mérkőzésének eredménye meglepetésként hatott, annál is inkább, mivel mindenki a jobb kondícióban lévő CFR győzelmét várta. A győzelem mindennek ellenére a jobb klasszisu és a technikásabb Universitatának jutott. A Románia és az RMS mérkőzésből az állóképesebb Románia került ki győztesen, de megeredemelten.

A Haggibbor—KMSC 1:1 (0:0). Biró: Muresan Anton. A mérkőzés folyamán kellemes meglepetést keltett a zsidó csapat szép játéka. Annál kellemetlenebb érzéssel távoztak a pályáról a csapat hívei, mivel a csapat csak eldöntetlen eredményt volt képes elérni és ezzel egy felbecsülhetetlenül értékes bajnoki pontot veszített el. A KMSC, aki a bajnoki lista harmadik helyezettje, erős ellenfélnek bizonyult, de ennek ellenére a Haggibbor végig megőrizte imponáló fölényét.

A mérkőzés mindvégig izgalmas és lendületes volt. A Haggibbor hatalmas technikai fölényt mutatott, ezzel szemben a legjobb gólhelyzeteket hagyták kiaknázatlanul a Haggibbor játékosai, de még így is megérdemelték volna a győzelmet. A kapott gól a védelem hibájának tudható be.

Az első félidőben a Haggibbor állandó támadásokkal veszélyeztetni a munkások kapuját. A KMSC védelme azonban a helyén volt. A második félidő hetedik percében Szilágyi beadását Klein József és lövéssel góllá értékesíti. A labdát a közepre viszik, a KMSC kezd és egy perc sem telik bele, a Haggibbor súlyos védelmének hibájából Kozma beadását Mattauch Neumann kapujába fejele. Neumann még megéri kezével a labdát, ami azonban védhetetlenül a hálóba kerül. A Haggibbor ezután egy kissé visszaesik, ügylészik, hogy a gól deprimálja de fölényét mindvégig megőrzi. Minden tekintetben megállapítható, hogy a csapat eléggé feljavult és a kolozsvári futballsportban jelentős erőt reprezentál.

A Haggibborból különösen Kinigli és Klein produkáltak nagyszerű játékokat. A harmadik half azonban, a Virág nem győzte eléggé a tempót. Kielegítő volt még Zelig II, ezzel szemben Rosenfeld Gyuri, Szilágyi és Weisz nem nyújtották a tőlük várt játékokat.

A KMSC-ből különösen Istvánfi, mint

centerhalf, a csatlósorban pedig Kozma s Matlauch nyújtottak szép játékokat. Kivált a csapattól Burger kapus. Neki köszönhetik első sorban az eldöntetlen eredményt.

Universitatea—CFR 2:1 (1:1). Biró: Salvan. Az Universitatea nagyobb technikai tudásának és nagyszerű összjátékanak köszönheti, hogy legyőzte az erősen és gyorsan játszó vasutasokat. A mérkőzés váltakozatos és élvezhető volt, szép akciók és fair játék jellemezték. Az Universitate részben szerencséjének köszönheti a győzelmet. Az első gólt a kilencedik percben Giurgiu lövi az U gólját, a huszonkilencedik percben Juhász beadásából Olteanu egyenlít. A második félidő 14. percében Marsal szökleti Giurgiu és megszerzi csapatának a győztes gólt. A játék további folyamán a CFR van fölényben, de gólhelyzeit nem tudja kiaknázni.

Románia—RMS 5:2 (1:2). Az RMS nem érdemelt meg a vereséget. Majdnem mindvégig fölényben volt a Romániával szemben, amelyetől sokkal többet vártunk. Az RMS fiatal erőkből álló játékosai nagy lekésedéssel és lendülettel feküdtek bele a játékba. Az első félidőben majdnem mindvégig a Románia tételen folyt a játék. A Románia egyébként csak két 11-es révén tud egyenlíteni, de a két megítelt 11-es bizonyos szempontokból kifogásolható. Kellemetlenül hatott, hogy a Románia egyik támadása alkalmával Humade súlyos faultot követelt el az RMS kapusa ellen. Az RMS-ből különösen Micu kapus tűnt ki. A Romániában jó volt Baba.

VIDÉKI EREDMÉNYEK

A Banatul legyőzte a Kinizsit

Temesvár. A tegnapi bajnoki forduló szenzációja az, hogy a Banatul ekésereedett küzdelem és szívszövedékezés után 2:1 (2:1) arányban legyőzte a Kinizsit, amivel a bajnokságot teljesen nyitotta. Sőt annak legjóságosabb favoritjává lépett elő. A 12 percben Kiss a Banatul részére szerzi meg a vezetést, a 34. percben Wetzter fejes góllal egyenlít. A 40. percben fault miatt megítelt tizenegyesből Czako a győztes gólt lövi. A második félidőben a Kinizsi óriási fölényrel ostromolja a Banatul kapuját, de eredményt nem tud elérni. Biró: Vatiánu T.

TMTE—Kadima 4:0 (0:0), bajnoki.

TAC—Rapid 2:1 (1:0), bajnoki.

Nagyvárad. Tökérvés—Makkabea 17:0 (9:0). Barátságos, bíró Kocsán. A Makkabea végig hét emberrel játszott és ez a magyarázata a nagy gólaránynak. NAC—Eguelértés 5:0 (1:0), Bajnoki.

Resica. UDIR—Politehnica 1:1 (1:0), bajnoki.

Arad. AAC—ATE 5:1 (2:1), bajnoki. Olimpia—Voivota 1:1 (1:0), bajnoki. Gloria—CFR—AMTE 3:1 (3:1), barátságos.

Vulkán. Jui—CFR Piski 5:1 (0:0). Máramarosziget. MSE—Técsői SC 4:0 (0:1). Bíró Lengyel. Nemzetközi mérkőzés.

Szabadítsa meg magát ezen világító orrtól!

Egy egyszerű szer, mely a pudert egész napon át az arcon tartja.

A legjobb szer a fénylő orr és zsíros arc ellen.

Grosmand orvos, a párisi nagy arcspecialista kijelenti, hogy ön könnyen elérheti, hogy a puder megmaradjon arcán a forróságban, valamint a szélben vagy esős időben, mely által ön a világító orrt, a zsíros és fénylő arcot teljesen elveszti és az egész napon át tartó bosszantó puderezését az arcnak elkerülheti. A habkrém egyben megakadályozza, hogy a puder a bőr természetes nedvességét felszívja és ezáltal ráncos, szakadozott bőr képződjék, vagy más archibák.

Kitűnően eihátja a szeplőt és a pudert az arcon láthatatlanná teszi; az arcnak egy leírhatatlan puha, bársonyos, szépséggel teli distingvált kinézést kölcsönöz. A krém a legcsekélyebb kemény vagy szemcsés részecskéket sem tartalmazza, amelyek a porusokba behatolnának és ott duzzadásokat, pórustagulást, fekete pontocskákat, vagy más bőrfektusokat idézhetnének elő.

Ezen habkrémet és a vegyítéshez egy megfelelő pulverizátort bármely gyógyszerárú üzletben beszerezheti, ugyszintén rizsport is kaphat, amely tudományos alapon habkrémmel és egyéb értékes szerekkel vegyítve, a bőr fiatalítását előmozdítja és a mely a kereskedelemben Tokalon-puder név alatt ismeretes. A gyárosok minden esetben meglegedéses sikert garantálnak, — ellenkező esetben önnek a teljes összeget megtérítik. Tokalon-puder az ország minden jobban bevezetett üzletében kapható.

Jegyzet: Tokalonpuder kapható gyógyszerárúakban, drogeriákban és illatszertüzletekben rendes nagyságu dobozokban dobozonként 80 lei árban. Dupla doboz, amely a rendes doboz kétszeresét tartalmazza, 120 lei. Ha a pudert esetleg nem kapná, úgy küldje a megfelelő összeget postautalványon Parfümerie ELITEI, Bucuresti, Calea Victoriei 39. — címre.

Szanaatórium

Dr. Haas

Segesvár, Kert-utca

megnyílt

Az intézet sebészi, nőgyógyászati, szülészeti és orthopéd eseteknek van szánva.

Emelt orr-, gége-, fül- és belbeteg (kivéve fertőző és elmélettegeket) szakszerű kezelés és ápolásban részlesznek. Röntgen, diatermia, kvarcz és egyéb villanyos berendezés.

Vezető orvosok: **Dr. Haas Otto** sebész operateur, a segesvári közkorháznál volt főorvos. — **Dr. Silterli András**, volt gyakorló orvos, dr. Spitz János professor, udvari tanácsos orthopéd kó házánál, Bécs

Zongorát

bizalommal a világ híri

Sternberg

cég oradeai lerakatában vásárolhat. Az összes jobb világmarkák raktáron. 5 évi jótállás

részletre is.

Költözés miatt leszállított árak.

Nagyszeben. Amatőr Megyes—NSE 2:1 (0:0), HVT—Aripa Medgyes 4:1 (2:0).

KÜLFÖLDI EREDMÉNYEK

Belgád. Jugoslavia—Nemzetiek Budapest 4:2 (1:1) (szombat), Beogradski—Nemzetiek 4:2 (4:1) (vasárnap), Jugoslavia—Simmering Bécs 2:0 (vasárnap). Prága—Bécs 1:1. Belgium—Hollandia 1:0. Argentina—Portugália (Lisszabonban 0:0 döntetlen).

Budapest. Kispest—Budai 33-as 2:2 (0:0).

Ferencváros—III. ker 2:1 (1:1).

Ujpest—Attila 2:0 (0:0).

Hugária—Sabaria 1:1 (1:0). Góllövők 30. p. Hirzer tizenegyesből 49. p. Stoffian egyenlít. A Hungária biztos győzelmi reményekkel startolt, azonban inkább a Sabaria volt fölényben. A második félidőben a Hungária fedezetora teljesen kimerül, de a Sabaria csatárai ezt a körülményt nem tudták kihasználni.

Szeged. Vasas—Bástya 5:3 (3:2).

A CSEHEK LEGYŐZTÉK AZ OSZTRÁKOKAT

Bécs. A cseh—osztrák Európa-kupamérkőzést a cseh nyertek meg 1:0 (1:0) arányban. A győztes gólt a 34. percben Sylni rugta. 50.000 néző.

ia
 inánvénnek be-
 agyor Színház-
 raffinált szín-
 ympia, Molnár
 határozatlan ha-
 adi érdeklőség,
 kintotában. Azt
 volna szemére
 szinpadai figurái
 netteket, mint
 k, mert hiszen
 minden szinpa-
 kedett az érde-
 ra, mint a bel-
 előbbi szinda-
 valahogyan szí-
 es életszerűb-
 pia figurái.
 ár közismert.
 ndezés, mint a
 etében meglát-
 el és sok szere-
 rab sikerre vi-
 ája a grande
 északeltelni
 sok melegség-
 sotta meg egy
 szembehelyez-
 lőresét és em-
 válásának mo-
 ka anyaherceg-
 es a szinész-
 alkalmazó volt.
 humor, pom-
 aratott. Tóth
 kabinetalakítá-
 volt, szinte tör-
 apján megját-
 „Simplifiss-
 k megajzolva
 sikere volt.
 repében is ki-
 ta.
 könnyed, de
 állalt szinpadí
 minden Mol-
 abott.

velmébe!
 beszerzése
 íntse meg
BERT
 Ferd. 61
 mara. Cluj.

s Iparkamara
 rozata értel-

esedésben lé-
 lásra.
 Kereskedel-
 zervezéséről
 végrehajtá-
 an foglaltat-

ók a pályá-
 onyítványok
 bizonyítvá-
 ódésének le-

azon pályá-
 kívül, a ki-
 nyelvet is

a az ipari és
 által 1927
 n alatt meg-
 atás alapján

28. május hó

bélyegekkal
 azok csatol-
 tbe vétetni
 én.
 Iparkamara

zsidó
 ben.

előre nem tudt a vármegyei...
ma az a hír földgáz Társaság...
gyár
felolvasott fel...
hajlandó titani
ország szesz...
után azt...
gramofon és lemezek...
nek...
Lej 79-...
280-...
Főter 7.
keletben

PANAMA **Hölgyeim!** **PANAMA**
megjött a panamám
a Párisi és bécsi újdonságok
TARKA PANAMA
námam 250 Lei darabja
Férfi és női kalapokat 48 óra alatt formázók és alakítók a legújabb formákra gyári árak!
CARMEN
KALAPÜZEM

PANAMA **CLUJ CAL. VICTORIE 4.** **PANAMA**

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora

Kedd: Olympia. (4-edszer. Napi bérlet 36 szám, C). Szám: 298.
Szerda: Olympia. (5-ödször. Napi bérlet 37 szám, A). Szám: 299.
Csütörtök 8-kor: A keresztút. (A 44. táncos előképekben. A szociális misztérió társulat kolozsvári szervezetének előadása. Mérsékelt emelt helyekkel. Sorsz. 300).
Pénteken nincs előadás.
Sombaton fél 9-kor: Postáskisasszony. (Újdonság először. Lengyel Menyhértnek, az „Antonia” szerzőjének legújabb darabja. Premier-bérlet. Sorsz. 301).
Vasárnap 3-kor: Mersz-e Mary? (Olesó helyekkel). Kolbayval, Mendével, Lászlóval. (Hásszal. Sorsz. 302).
Vasárnap 6-kor: Postáskisasszony. Sorsz. 303).
Vasárnap háromnegyed 9-kor: Aranyhattyú. (Kolbayval, Mendével, Lászlóval. (Hásszal). Bérletszűnetben. Sorsz. 304).
Hétfő délután fél 5-kor: Iglói diákok (Olesó helyekkel. Sorsz. 305).
Hétfő délután 5 órakor: Cirkuszhercegnő (Olesó helyekkel. Kolbayval, Lászlóval. (Hásszal. Sorsz. 306).
Hétfő háromnegyed 9-kor: Postáskisasszony. (B. bérlet. Sorsz. 307).
Kedd: Postáskisasszony. (C. bérlet. Sorsz. 308).

A színházi iroda közleményei

Taifun, Cárno, Antonia után: Postáskisasszony. Sombaton este ismét nagy esemény lesz a Magyar Színháznak. Lengyel Menyhért legújabb darabját, a Postáskisasszonyt fogják bemutatni. Lengyel Menyhért nem kell a közönség figyelmébe ajánlani. Amerikában épen olyan jó esengésű a Lengyel Menyhért neve, mint Európában minden metropoliszban. Az egész világon játszották és ismerik a Lengyel Menyhért műveit: A Taifunt, a Cárnot, az Antonia-t. A Postáskisasszony követi most előjeit ezen a világszerte ismert. December végén mutatják be Budapestben, a Vígyszínházban fenomenális sikerrel. Azóta három hónap telt el, de a Postáskisasszony még nem került le a műsorról, a budapesti Vígyszínház közönsége esténként az elragadtatás tapsaival ünnepli Lengyel Menyhértet. Amerika és Európa minden nagy városának színháza megszerezte a Postáskisasszony előadási jogát. Mint a Molnár Ferenc Olympiáját, úgy a Lengyel Menyhért Postáskisasszonyát is Budapest után a kolozsvári közönség láthatja és tapsolhatja. Legelőször. A postáskisasszony próbái az igazgató rendelkezése mellett szorgalmasan folynak, a főszerepeket Poór Lili, Marsi Gizi, Laczkó Aranka, Székelyhidy Adrienne, Miklóssy Margit, Kemény László, Tóth Elek, Hoykó Ferenc, Mihályffy László, Lantos fogják játszani. A Postáskisasszony öt egymásutáni estére van kitűzve; ami leginkább bizonyítja, hogy az igazgatóság igen nagy sikert remél a darabtól. A Postáskisasszony mind az öt előadására árusítja már a pénztár a jegyeket.
Olympia ma is, holnap is. Molnár Ferenc diadalmas sikere új darabja, az

Mielőtt üveg, porcellán, zománczott edény és evőeszközök bevásárlásait eszközölné kérjen ajánlatot
Moskovits és Társától
Cluj, főpóstával szemben
valódi berndorfi alpacca evőeszközben óriási választék

Olympia kerül színre ma este is, holnap este is, a bemutatás előadás kitűnő szereposztásában.
Mersz-e Mary? Olesó helyekkel. Husvétvasárnapján délután három órakor az idei évad óriási sikerű revü-újdonsága, a Mersz-e Mary? kerül színre olesó helyekkel. A husvétünnepi előadások jegyei előre megválthatók.

Legolcsóbb bevásárlási forrás
Mindennemű zsidó imakönyvek, valamint gyapjú és selyem **taleszek**, aranyozott vagy ezüstözött **bortníval** felszerelve. — Probarendelések azonnal — utánvét mellett küldve. Meg nem felelő áruezt a pénzt visszaküldöm
Rosenzweig Anton
Cluj, (Kolozsvár) P. M. hatu Viteazui 38. Alapítva 1890.

különlegesen berendezett képheretező, aranyozó
műhely. Oval, kerek és Blonder keretek minddegyikében Cluj, Str. es kivitelben **Somlyai Mihály** Julliu Maria 7.

Megkezdődött a PARISIEN MAGAZIN
gazdag áruaktárának **teljes kiárusítása**
A husvétünnep alkalmával minden elfogadható áron
itt szerezheti be szükségleti és ajándék cikkei:
divatárak cipőárak uticikkek bőröndök szallagok háztartási és pipere cikkek
Nincs szabott ár!
Az árakat az ön pénzkészlete határozza meg!
Még ma menjen el vásárolni.

Esőköpeny . Lei 900
és feljebb
Trench-Coat Lei 3500
Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza Főter 14.

Téli fűtésre
1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt lejért házhoz szállít
750
FISCHER
Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

Husvétünnep előtt nem szabad elmulasztania ágy tollát
fertőtlenítés molytalanítás és porirtás
vegyt átdolgozva
Toll-megmunkáló gyárnak
Strada Jastor (volt Nagyszamos-u.) 14
A megmunkálásnál bárki jelen lehet
Meghívásra díjmentesen készpénzzel és visszaszállítjuk

Ruhák
legitalosabban készítenek
Áron Davidnál
Cluj, Calea R. Ferdinand
32.

Szállodák, fürdők, panziók részére
ponyvaváson kertiernyő kertinyugagy matrac és butorhuzatok rolettaváson és rud afrik és butorugó nagy választékban. Mintázott ajándékkal szolgálunk.
Boskovics József
Cluj, Strada Reg. Maria 15. szám
Telefon 9-10.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Házasságokat
diskréten és gyorsan közvetít „Z. Vik” házasságközvetítő iroda, Albajulia, Str. Andrei Muresan No 17. (Vaslaszbélyeg. 272)

Legújabb villanyfelvételű kitaró „Syrena” gramofon művészlemez 98 lejért kaphatók. Legújabb slager-k. Triskánál - Cluj

Suche fleissigen landwirtschaftlich tüchtigem Arbeiter, der **frommer Jude** is und auch Schächter zu sein hat, zur Errichtung einer Geflügelzucht auf meinem Landbesitz in Bosnien. Offerte mit Angabe des Alters und Familie stand Josef Zilzer, Vinkovci, Jugoslavien. 335

Megnyílt a bucaresti óra és ékszer lezárak és **arany-beváltó, Főter 22.** Albina-bank mellett Mindennemű **órákat** és ékszereket gyári áron vásárolhat. Óra javítások 50 lejtől kezdve 2 évi jótállás mellett. — **Főter 22 sz.**

10megjelenésű fűszerkereskedő segéd azonnalra, esetleg husvét utánra állást keres. Megkereséseket „Izraelita” jengere a kiadóra kérünk. 319

Keresek 5 gyermek részére okleveles tanítónőt, franciá, német román nyelvre re vizgáttatni. — Zongoratanítással. Ajánlatokat fizetési igényekkel, — „Julius” a kiadóra. 348

Marosfudason kis állomás vagánya mellett, faterlepre alkalmas 2000 m² telek, lakóházzal és raktárral azonnal kiadó. Cim Kornreica, Buzau Bul. E isabeta 29

Engros Endetail HECHT kalapüzem CLUJ
C. Reg. Ferdinand 30. Strada Universitatii 3. **DEJ**
Str. Nicolae Jorga 1. Gyárt, fest, tisztít és formál női- és férfikalapokat szakszerűen és jutányosan. Dívatos női és férfi kalapok **150 lejtől** (dus választékban.)

Használt sződasüveg jó karban darabonként **70 lejer** eladó, Rosmann és Löwinél, Albajulia. 336

Eladó egy kiváló hangu mesterhegedű. Cim a kiadóban.

Most jelent meg
SIPOS DOMOKOS:
Vágtat a halál
a korán elhunyt erdélyi író posthumus versei. A versek eté Szentimrei Jenő írt részletes életrajzot.
Ára 70 lej
KAPHATÓ
AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN
CLUJ

utazó
ki a román, magyar és német nyelveket bírja, a kötött, szövött, rövid és parfumeria szakmában jártas **utazó állást keres.**
Megkeresések Kandel, Cluj, Piata Stefan cel mare 8.

Cukor-zacsok és kalap-zacsok
a legolcsóbban és legsebb kivitelben készit **Nadler**
Cluj, Calea Dorob. 16.

Zongoraórákat ad vezett akadémista esetleg gyakorlattal is. Cim a kiadóban.

BETULAH

Irta: Izrael Zaugwilt.

A rendelkezéseimre álló időt pedig arra használtam, hogy megnézzem Varşót. Azonban a sok új érdekes és változatos benyomás ellenére Betulah nem sikerült kiszorítanom emlékeimből. Voltak napok, amikor el tudtam szórakozni, azonban mindig az volt az érzésem, hogy ez csak átmeneti idő és hogy ez a harmadik bekövetkezendő találkozásom Betulahval fordulópontja lesz életemnek.

A rövid decemberi napokkal közeledett a találkozás órája. Mégis egy hajszálon mult, hogy ezt az alkalmat el nem szalasztottam. Hatátnas hóvihár keletkezett, amely megnehezítette utamat, hűsleges lovam azonban ügyesen vitt a hóval takarított utakon. Dél felé a Zloczólhoz közeledő lengyel faluban megállítottam és mialatt lovamat megabrákoltam, eszembe jutott, hogy a chanuka-ünnep első estje összesik a keresztények karácsonyával. Gondolkoztam, vajon a két ünnepnek véletlen összetalálkozására nem-e gondolt az öreg chászid, amikor éppen ezt a dátumot állapította meg. De már késő volt ez ellen protestálni. Megtöltöttem pisztolyomat, hogy esetleges támadásoktól biztosítsam magam és siettem a találkozóra.

Fehér hópihéket terítették be az utakat és fákat és nagy jégesapok diszítettek a befagyott folyó melletti sziklakat. Betulahra úgy gondoltam, mint a napfény szellemére, aki ha ide kijön, boldoggá teszi ezt a téli unalmat. Vártam és jött. Hosszu árnyéka kéken emelkedett ki a hóval födött útról. Drága, ezüstösen fénylő szőrmébe volt burkolva, amelyből arca úgy fénylött, mint egy trópusi virág. Koszorúszerűen font koronája most is a fején.

Amikor felém fordul, amikor ártatlan szemével végigtekintett rajtam, végtelen boldogság árasztotta el szívemet, jóllehet tudtam, hogy nem fog meghalítani és nincs mit remélnem. Az öröm kedves áruló pirossága és a meglepetés zavara most is elárasztották arcát, de éreztem, hogy most nem fog elmenekülni előlem, hanem bízke öntudattal fogja előttem álláspontját közölni.

— Ön azért tért vissza, hogy ve-lünk együtt ünnepelje a chanuka ün-nepét. — mondotta barátságosan.

— Azért jöttem ide — mondtam zavartan — mert reméltem, hogy a chanukat máshol, de az ön társaságá-ban tölthetem el.

— De hiszen jól tudja, hogy ez lele-telen — felelt szeliden.

Kelletlenül érintett a felelet, bár el voltam készülve rá. Azonban nem akartam őt mégsem elveszíteni, ez ellen minden érzésem és gondolatom felágaskodott:

— Még mindig álomvilágban él? — kérdeztem.

— Ugy van! Az álomvilág az én világom, de higgye el, hogy ez a leg-igazabb és legrealisabb világ, amit az élet az embernek nyújthat. Milyen szép a természet, milyen szépek a hegyek, a fehérség, az ég, amely volta-képen a valóságnak csak a képe, tehát álom. Ebben élni és ebben feloldódni — ez legszebb hivatása az igaz em-bereknek.

— Akik magát erre kioktatták — mondtam — ezek a sátán küldöttei voltak és nem mondtak önnek igazat. Ne higgyen nekik. Az élet nem arra va-ló, hogy meditáljunk, a természetet sokkal jobban tudjuk élvezni és sokkal szentebb előttünk, ha az életünket a szeretetre és barátságra alapítjuk.

— Ennek igazán lehet a világot. Vi-szont, ha tudja, hogy miképpen állanak az igyekint a nagyvilágban, akkor azt is tudja kell, hogy ez a világ tele

van viszontagsággal, fájdalommal és bűnnel. Aki nem akar elkárhozni, leg-helyesebben úgy cselekszik, ha el-vonatkoztatja magát az emberektől és a természet fenségének él.

Önkénytelen mozdulattal lehajította magáról szőrmegallérját és megpillan-tottam alatta a gyűlölt halottas-kendőt.

Aztán néhány pillanatnyi szünetet tartott.

— O, milyen jó dolog még gondolni is — folytatta — hogy nemsokára be-teljesül az Igéret és jön a nagy isteni nap, amelyről Jezsaiás próféta azt írja hogy: „Ő pedig el fogja háritani a takarókat, amikkel a népek be vannak takarva és a fedőket, amikkel a pogá-nyok fedik ömagukat. És el fogja nyelni ez a nap örök időkre a halált és a Nagy Ur te fogja száritani mindenki könnyét és népének szegényét minden országban el fogja törölni!”

A jeány szemei megteltek könnyel. Az az érzésem támadt, hogy odalépnek hozzá és lecsókolom arcáról köny-veit.

— Nagyon aggódom a maga sorsa miatt — mondtam szomorúan. Hogy fog az ön élete majd kialakulni?

— Az én életem?... Isten épügy övez ni fogja dicsfényével, mint ahogy ez a hegyet övezte és övezi időtlen időkig.

A nap odasütött feje fölé és amint rá-nékeltem, úgy éreztem, hogy nincs elég lelkeröm arra, hogy több ener-giát fejtsek ki érte. Most már önzés-nek tetszett magam előtt is az írá-nyába való nagy vágyakozásom.

— Isen áldja meg! — bucsúztam tőle, anélkül, hogy különös émociókat éreztem volna.

Amikor visszamentem, a távolban ott láttam a három fanatikus cha-szidot.

Egy fél évszázaddal később véletle-nül a Zloczol nevet olvastam az ame-rikai újságok vasárnapi kiadásában.

Már akkor nagyvapa voltam. Miután visszaérkeztem Amerikába, Betulah világa fantasztikusnak, babonásnak, árnyékvilágnak, lehetetlenségnek tet-szett előttem. A boldog évek során csak mint egy szerelmi álom tünt fel a zloczoli kaland, amely később maídnem egészen kiszorult emlékem-ből.

Amikor a nevet olvastam, megint visszaemlékeztem az elmúlt idők-re. Feltettem szemüvegemet és gondosan átolvastam újságom hasábjait. A hir-adás elég izgalmas volt, bár nem sok-kal izgalmasabb, mint a sok száz tudósítás a különböző szerencsétlenség-ekről, amelyek ismeretlen helyeken játszódtak le és amely bennünket, no-ha naponta olvassuk őket, egyáltalá-ban nem izgatnak.

Arról volt szó ebben a tudósításban, hogy egy lavina omlott le a falu mel-lét és a természet ezuttal ismét ki-oktatta az embereket arra, hogy milyen jelentéktelen kis porszem ő a világ-egyelemben. És itt egészen különös véletlenek találtakoztak. Előbb könnyű hóesés volt, amely befödte a hegyeket azután erős fagy állott be, majd egy véletlennek látszó vad és ciklonszerű hóvihár következett. Amikor végül minden megnyugodva látszott, a má-sodik hótömeg lassanként lesiklott az első hóesés megfagyott síkjáról. És minél mélyebben jött, annál jobban felduzzadt és annál gyorsabb tempó-ban csuszolt lefelé. Magával ragadta az utáiban álló fákat és ezeket mint óriási nyilakat dobta a kis falura.

Egyike ezeknek a hatalmas lavinák-nak a falut maídnem teljesen elsodorta és elsodorta a vasuti töltést, a vasut-állomást az órházakat és mindent, ami hozzátartozott. De csoda történt és

pedig az, hogy a lavina egy három ko-csiból álló vasuti szerelvényt, amely éppen elmenőben volt, egyszerűen ki-fűkte a sínek közül. Több baj azonban nem történt, az utasok mind sértetlenül maradtak. Mintha isten keze játszott volna közre.

Már túl voltam a zsolttári éveken és emlékem már alábbhagyott. De a zloczoli kaland most ismét felébredt bennem és napról napra jobban emlé-keztem vissza. És megkérdeztem ma-gamtól, mi történt Betulahval, éle, vagy odaát van már talán az árnyék-világban? Talán korán halt el, talán késő öregségben, elhagyatva saját hi-veitől.

Nagy vágyat éreztem magas korom ellenére, hogy ismét lássam az or-szágot, ahol fiatal koromban vándorol-tam és különösen izgatott a kérdés, mi történt Betulahval. Hogyan fordult éle-te sorsa?

Utani viszontagságait nem akarom felelni. Végül mégis csak elértem a hegyi falut. Már az odavivő ut is meg-változott, nyilván a falu is egészen más lett. A falu a vasut mentén feküdt, te-hát a kereskedelem középpontjába ke-rült, úgy, hogy a lavina által okozott bajokat is könnyen kiheverte. A hotel, amelyben megszálltam, tiszta és ké-nyelmes volt, mégis örültem volna, ha a régi piszkos szobában látnam volna magamat, ahol annakidején a síró cse-csemőt ringatták. Milyen különös lá-tonásaim vannak! Ugy érzeni, látom a kicsiny, piros, rancosarcu gyerme-ket és mintha megint hallanám kiáltá-sait. Éppen csak a hegy nem változott, a fenyvesek és cserjések még mindig ott állottak a hegy ormán. Akkor fiatal voltam és édes álmokat susogtak fe-lém, most nyugalmat és sorsom fölötti szomorúságot lehettek belém. O, mi-lyen muló is az élet! Eltűnik, mint ár-nyék és a zöld, naptól besugárzott föld amely fölött ma még sétál az ember, holnap kinyílik és magába zárja. Új nemzedékek jönnek és a régi generá-ciónak még az emléket is eltüntetik. Vajon miféle közösségem van nekem Zloczol új embereihez? Akiket keres-tem, azok már nincsenek itt, nyilván mindnyájan odaát vannak már, túl az életem.

Elmentem a temetőbe. Gondoltam, Jarchi sírkövét megtalálom. Gunyos szája immár porrá vált, pedig mennyi-ért nem adnám, ha megint szemben állana velem és beszélne, mégha azt a rosszmaíju beszédet is. Rábukkantam sírkövére és tovább kerestem hogy felleljem Betulah örök nyugóhelyét. Nem találtam. Visszamentem és me-gtaláltam a tornyos házat, amely azon-ban ma már áruház lett és Betulah to-ronyablaka fölött egy nagy reklámtá-bla állott.

Szoromúan tértem vissza hotelembe amikor azonban a nap széjjeltépte a márciusi reggel ködét, siettem a falu-ba, hogy fémkeressem Jarchi régi há-zát. És lime mit tapasztaltam? A ház előtt egy hatalmas fa mellett fehérru-bás nő alak állott és amint közel jöt-tem, felismertem ruháján, a halottas köpenyen és a virágkoronán — Be-tulah!

Ahogy közeledtem hozzá, felállott éppen úgy, mint annakidején Ben Dávid szobori méltósággal. Tiszta, világos szemekkel nézett felém. Ha meg is öregedett, tartása és arca még mindig életrevalóságot áruít el. Koronája a fején volt most is.

— Ah, az idegen! — kiáltott fel ba-rátságosan mosollyal. Ön tehát mégis visszatért hozzánk?

— Megismert? — mormogtam cso-dálkozva.

— Az ön arca bevésődött a lelkem-be. Ez az arc volt az, amelyet fiatal

koromban megszerettem — felelt egy-szerűen.

Öreg szememben a boldogság köny-yei gyültek. Mintha megfiatalodtam volna.

— Ön megőrizte fiatalságát, — mon-dom. Arca friss és hangja még mindig meföldikus.

Szemei a régi fényben ragyogtak. — Isten fiatalnak hagyott és az ma-radok mindaddig, amíg eljön a nagy nap.

Megdöböntem. Tehát még mindig hisz ebben. Ennek a lehetőségében igazán nem hittem. Hallgattam, de nagy benső izgalom fogott el.

— Vajon nem késő-e már? — kér-deztem.

— Késő? Hát lehet-e késő. lehet-e elkészt bármí a zsidók világában, amíg Ben Dávid ivadékainak ereiben meleg élő vér csörgedez.

Mialatt beszélt, felfedeztem ujján apja zöld perzsa smaragdgyűrűjét.

(Vége következik.)

Ügyeljen az **Olla** névre, mert csak az **valódi.**

Schuster Emil
Cluj, Piata Unirii

Tennis, football, cserkész-felszerelések, játékok, gyermekkoscsik és utazási cikkek o o

legelőnyösebb beszerzési forrása

Keresetnek garanciaképes kép-viseletek az ország területén

Az egész világon szabadalmazott **„ISI”** A nyelv tisztaságát szolgáló kicsiny készületek. A nyelvet minden reggel meg kell öblögetni a ragadó mikrobaiktól. — **Óvakodjatok!** Millió mikroba rakódik le az ember nyelvére és ezek megtámadják a fogakat, rossz szagot idéznek elő a szájban és fejtájtást okoznak. Mndez elmarad annál, aki minden reggel használja az **ISI nyelv tisztító**-készületeket, **ára 20 lei.** — Kapható drogueriákban, gyógyszerárakban, ártásárakban és minden esetben a „Depozitul General” cégnel, Bucuresti, Str. Schitu Mateilor 14. Telefon 53-80.

A REUMA NEM GYÓGYITHATATLAN BETEGSÉG!

Tegyen kísérletet a világhírű „KASTANIN” bedörzsolóval és meg fogja látni, hogy reuma, csúz, köszvény, hüléses fájdalom stb. azonnal megszűnik. 1 üveg ára 100 lei, 4 üveg rendelésnél a portó nem számítjuk fel. Kapható minden nagyobb gyógyszerárakban. — Főraktár: **Dr. BIRÓ gyógyszerár CLUJ, Piata Unirii**